

Kopdzīves likums

1. nodaļa

KOPDZĪVES LĪGUMA NOSLĒGŠANAS KĀRTĪBA

1. apakšnodaļa

Kopdzīves līguma noslēgšana

1. pants. Kopdzīves līguma noslēgšanas priekšnosacījumi

- (1) Kopdzīves līgumu var noslēgt divas fiziskas personas, no kurām vismaz vienas personas dzīvesvieta ir Latvijas Republika.
- (2) Kopdzīves līgumu var noslēgt rīcībspējīgas pilngadīgas personas.
- (3) Pilngadīga persona ar ierobežotu rīcībspēju var noslēgt kopdzīves līgumu tikai gadījumā, ja viņa pietiekoši saprot kopdzīves līguma tiesiskās sekas. Ja personai ir iecelts aizgādnis, tiek pieņemts, ka persona nesaprot kopdzīves likuma tiesiskās sekas, izņemot gadījumu, ja no aizgādņa iecelšanas noteikumiem izriet savādāk.
- (4) Kopdzīves līguma noslēgšanas solījums nedod pamatu kopdzīves līguma noslēgšanas prasībai, nedz zaudējumu kompensēšanas prasībai gadījumā, ja solījums netiek pildīts. Jebkura vienošanās, kura atšķiras no šā panta pirmajā teikumā noteiktās, nav spēkā.

2. pants. Kopdzīves līguma noslēgšanu izslēdzošie apstākļi

- (1) Kopdzīves līgumu nevar noslēgt starp personām, no kurām vismaz viena uz kopdzīves noslēgšanas brīdi atrodas laulībā vai kurai ir spēkā esošs kopdzīves līgums.
- (2) Kopdzīves līgumu savā starpā nevar noslēgt ar augšupējiem vai lejupējiem radniekiem taisnā līnijā.
- (3) Persona nevar noslēgt kopdzīves līgumu ar savu māsu, brāli, pusmāsu vai pusbrāli.
- (4) Šā panta 2. un 3. punktā noteiktais ir spēkā arī tad, ja personu radniecības saites ir izbeigtas pēc vienas personas adopcijas.
- (5) Kopdzīves līgumu savā starpā nevar noslēgt personas, kuru šā panta 2. un 3. punktā minētā radniecība balstās uz adopciju.

3. pants. Kopdzīves līguma noslēgšanas kārtība

- (1) Kopdzīves līgums tiek noslēgts notariāli apliecinātā formā.
- (2) Kopdzīves līgums tiek noslēgts personīgi, vienlaikus atrodoties vienā vietā. Kopdzīves līguma noslēgšanas gribas izteikums nevar būt nosacīts.
- (3) Notārs pārbauda kopdzīves līguma noslēgšanas priekšnosacījumus. Notārs nevar veikt darījumu, ja ir pamats uzskatīt, ka pastāv iemesli kopdzīves līguma atzīšanai par spēkā neesošu vai nederīgu.
- (4) Kopdzīves līguma dati tiek reģistrēti Civilstāvokļaakturreģistrācijasinformācijassistēmā, "Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma" noteiktajā kārtībā, un pušu mantiskās attiecības tiek reģistrētas mantisko attiecību reģistrā, "Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" likuma noteiktajā kārtībā.

2. apakšnodala

Kopdzīves līguma spēkā neesamība

4. pants. Kopdzīves līguma spēkā neesamības atzīšanas iemesli

- (1) Kopdzīves līgums tiek atzīts par spēkā neesošu, ja:
 - 1) noslēdzot kopdzīves līgumu, ir pārkāptas prasības par dzīvesvietu, pilngadību vai rīcībspēju;
 - 2) pastāv šā likuma 2. panta 1. - 5. punktam noteiktie kopdzīves līguma noslēgšanu izslēdzošie apstākļi;
 - 3) noslēdzot kopdzīves līgumu, ir pārkāpta šā likuma 3. panta 2. punktā paredzētā kārtība;
 - 4) vismaz vienai personai, kas vēlējās noslēgt kopdzīves līgumu, uz kopdzīves noslēgšanas brīdi bija īslaicīgi garīgi traucējumi vai citu iemeslu dēļ viņa bija rīcībnespējīga;
 - 5) kopdzīves līgums ir noslēgts viltus, draudu vai vardarbības ietekmē, tanī skaitā slēpjot puses veselības stāvokli vai citus personīgus apstākļus, ja šie apstākļi ir būtiski no kopdzīves līguma noslēgšanas viedokļa.
- (2) Kopdzīves līgumu nevar prasīt atzīt par spēkā neesošu, ja puse ir slēpusi savu mantisko stāvokli.

5. pants. Kopdzīves līguma spēkā neesamības atzīšanas atteikšanas iemesli

Kopdzīves līgums netiek atzīts par spēkā neesošu, ja:

- 1) ir pārkāpta dzīvesvietas prasība, bet uz kopdzīves līguma spēkā neesamības atzīšanas brīdi vismaz viena reģistrētā dzīvesbiedra dzīvesvieta ir Latvijas Republika;
- 2) ir pārkāpta pilngadības prasība, bet reģistrētais dzīvesbiedrs, kļūstot pilngadīgs, piekrīt kopdzīves līgumam;
- 3) ir pārkāpta rīcībspējas prasība, bet pilngadīgais reģistrētais dzīvesbiedrs, kura rīcībspēja uz kopdzīves līguma noslēgšanas brīdi bija ierobežota, pēc rīcībspējas atjaunošanās piekrīt kopdzīves līgumam;
- 4) reģistrētais dzīvesbiedrs, kurš noslēdzis kopdzīves līgumu lemt nespējīgā stāvoklī, pēc lemt spējas atjaunošanās piekrīt kopdzīves līgumam.

6. pants. Kopdzīves līguma spēkā neesamības atzīšanas sekas

- (1) Ja ir stājies spēkā tiesas nolēmums par kopdzīves līguma spēkā neesamības atzīšanu, kopdzīves līgums ir pilnā apmērā anulēts.
- (2) Kopdzīves līguma anulēšanas gadījumā tiek anulēti arī ar kopdzīves līgumu saistītie darījumi, kurus reģistrētais dzīvesbiedrs nebūtu veicis, ja kopdzīves līgums nebūtu bijis noslēgts. Ja no pušu savstarpējām attiecībām neizriet savādāk, to mantiskajām attiecībām tiek piemēroti noteikumi par mantisko ieguldījumu un līdzkreditoru.
- (3) Ja kopdzīves līgums tiek atzīts par spēkā neesošu tādēļ, ka viens reģistrētais dzīvesbiedrs no otra reģistrētā dzīvesbiedra ir slēpis to, ka viņš jau atrodas laulībā vai ir noslēdzis kopdzīves līgumu, vai citā veidā ar viltu, draudiem vai vardarbību ietekmēja reģistrēto dzīvesbiedru noslēgt kopdzīves līgumu, tiesa no viņa var piedzīt iztiku par labu personai, kura ar viņu atradās kopdzīvē, kas atzīta par spēkā neesošu, piemērojot Civillikumā noteikto par šķirtā laulātā uzturēšanu un iepriekšējā dzīves līmeņa nodrošināšanu.

2. nodaļa
KOPDZĪVES LĪGUMA TIESISKĀS SEKAS
1. apakšnodaļa
Kopdzīves līguma vispārīgās tiesiskās sekas

7. pants. Reģistrēto dzīvesbiedru kopdzīve, kā arī to tiesības un pienākumi

- (1) Noslēdzot kopdzīves līgumu, puses (turpmāk – *reģistrētie dzīvesbiedri*), kuras noslēgušas kopdzīves līgumu, apņemas viena otru savstarpēji atbalstīt un uzturēt. Reģistrētajiem dzīvesbiedriem vienam pret otru ir vienlīdzīgas tiesības un pienākumi. Viņi organizē kopdzīvi kopīgi, ņemot vērā viens otra labklājību, kā arī viens otram atbildot par pienākumu, kas saistīti ar kopdzīvi, izpildi.
- (2) Ārvalstīs reģistrēta kopdzīve Latvijas Republikā tiek uzskatīta par spēkā esošu, ciktāl tas nav pret šī likuma un spēkā esošā normatīvā regulējuma noteikumiem.

8. pants. Kopdzīves līgums kā šķērslis laulības noslēgšanai

- (1) Laulību nevar noslēgt persona, kurai uz laulības noslēgšanas brīdi ir spēkā esošs kopdzīves līgums.
- (2) Reģistrētie dzīvesbiedri savā starpā var noslēgt laulību, ņemot vērā šajā likumā noteikto par kopdzīves līguma izbeigšanu.

9. pants. Reģistrēto dzīvesbiedru uzturēšanas pienākums

- (1) Reģistrētajiem dzīvesbiedriem ir savstarpējs pienākums uzturēt ģimeni ar savu darbu un mantu.
- (2) Uzturēšana ietver darbības un mantisku ieguldījumu, kas atbilstoši ģimenes dzīves apstākļiem ir nepieciešama, lai segtu kopējās saimniecības izmaksas, kā arī apmierinātu ikdienas un īpašās ģimenes vajadzības.
- (3) Noslēdzot kopdzīves līgumu, reģistrētie dzīvesbiedri var cita starpā nolīgt, ka, pamatojoties uz šā panta 2. punktā noteikto, uzturēšana jānodrošina ar regulārām naudas summām arī tad, kad kopdzīves līgums ir izbeigts.
- (4) Reģistrētie dzīvesbiedri kopdzīves līgumā var nolīgt uzturēšanas kārtību un apmēru, kas tiek maksātas kā regulāras naudas summas šķirtas dzīves gadījumā vai pēc kopdzīves līguma izbeigšanas.
- (5) Reģistrētie dzīvesbiedri kopdzīves līgumā var nolīgt, ka, izbeidzot kopdzīvi, uzturēšanas pienākumam tiek piemērots Civillikuma 80.p. noteiktais par šķirtā laulātā iepriekšējā dzīves līmeņa nodrošināšanu.

10. pants. Secība, kādā reģistrētajam dzīvesbiedram jāveic uzturēšanas pienākums

- (1) Reģistrētais dzīvesbiedrs uztur otru reģistrēto dzīvesbiedru, kuram nepieciešama palīdzība, pirms viņa radniekiem. Ja reģistrētais dzīvesbiedrs, ņemot vērā citas savas saistības un mantisko stāvokli, nav spējīgs nodrošināt uzturu otram reģistrētajam dzīvesbiedram, neapdraudot pienācīgu sevis uzturēšanu, uzturēšanu nodrošina personas, kurām ir pienākums to darīt kā nākamajām.
- (2) Šā panta 1. punkts tiek attiecināts arī uz reģistrēto dzīvesbiedru uzturēšanas pienākumu, par kuru viņi ir vienojušies saskaņā ar šā likuma 9. pantu.

11. pants. Kopdzīves organizācijas darījumi

- (1) No darījuma, kuru reģistrētais dzīvesbiedrs veic kopdzīves organizācijas uzlabošanai vai citu ierastu ģimenes vajadzību segšanai, izriet reģistrēto dzīvesbiedru solidāra atbildība, ja darījuma apmērs nepārsniedz reģistrēto dzīvesbiedru dzīves apstākļu saprātīgo apmēru.
- (2) Attiecībā pret šā panta 1. punktā minētā darījuma saistīto pusi, reģistrētie dzīvesbiedri ir solidāri kreditori.
- (3) Reģistrētie dzīvesbiedri nevar no šā panta 1. punktā noteiktā izvairīties ar savstarpēju vienošanos, kas noslēgta kreditoram par sliktu.

12. pants. Atbildība par otra reģistrētā dzīvesbiedra uzņemtajām saistībām

Reģistrētais dzīvesbiedrs par otra reģistrētā dzīvesbiedra uzņemto saistību izpildi atbild tiktāl, cik reģistrētais dzīvesbiedrs var viņu pārstāvēt vai saistīt ar savām darbībām.

13. pants. Rūpības pienākums

Reģistrētajiem dzīvesbiedriem, pildot no kopdzīves līguma izrietošās saistības, vienam pret otru jāizrāda tāda rūpība, kādu viņi izrāda savās lietās.

14. pants. Ģimenes dzīvesvieta

Par ģimenes dzīvesvietu tiek uzskatīta dzīvojamā telpa, kur ģimenes locekļi parasti dzīvo.

15. pants. Reģistrētā dzīvesbiedra saskarsmes tiesības un adopcijas tiesības

- (1) Reģistrētajam dzīvesbiedram, kurš nav otra reģistrētā dzīvesbiedra bērna vecāks, ir tiesības komunicēt ar otra reģistrētā dzīvesbiedra bērnu, balstoties uz Civillikuma 181. panta 3. daļu.
- (2) Kopdzīves līguma spēkā esamības laikā reģistrētais dzīvesbiedrs var adoptēt otra reģistrētā dzīvesbiedra bērnu tikai Civillikuma 1. daļas 2. apakšnodaļas noteiktajā kārtībā.
- (3) Reģistrētais dzīvesbiedrs var adoptēt bērnu, kura:
 - 1) bioloģiskais vecāks ir otrs reģistrētais dzīvesbiedrs vai
 - 2) vecāks bija otrs reģistrētais dzīvesbiedrs pirms kopdzīves līguma noslēgšanas.
- (4) Reģistrētais dzīvesbiedrs kopdzīves līguma spēkā esamības laikā var adoptēt trešās personas bērnu vai bērnu, kura vecāks nebija otrs reģistrētais dzīvesbiedrs, pirms kopdzīves līguma noslēgšanas, ja šā panta 2. un 3. punktā noteiktie ierobežojumi būtu galēji netaisnīgi attiecībā pret reģistrētajiem dzīvesbiedriem.

2. apakšnodaļa

Reģistrēto dzīvesbiedru mantiskās attiecības

16. pants. Reģistrēto dzīvesbiedru mantisko attiecību veidi

- (1) Noslēdzot kopdzīves līgumu, reģistrētie dzīvesbiedri, vienojoties, mantisko attiecību reģistrā, "Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" likuma noteiktajā kārtībā nosaka mantas kopību vai šķirtību. Par mantisko attiecību veidiem noteiktais tiek piemērots, neņemot vērā atsauces uz Civillikuma 1. daļas 4. apakšnodaļā noteikto par laulātomantiskajām attiecībām.
- (2) Reģistrētie dzīvesbiedri, vienojoties, var ar kopdzīves līgumu atteikties no mantiskajām attiecībām, ņemot vērā Civillikuma noteikto par laulāto

- līgumiskām mantiskajām attiecībām.
- (3) Noslēdzot kopdzīves līgumu, mantisko attiecību izvēle tiek reģistrēta mantisko attiecību reģistrā, "Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" likuma noteiktajā kārtībā.

3. nodaļa

KOPDZĪVES LĪGUMA IZBEIGŠANA

1. apakšnodaļa

Kopdzīves līguma izbeigšanas kārtība

17. pants. Kopdzīves līguma izbeigšanas iemesli

Kopdzīves līgums izbeidzas, reģistrētā dzīvesbiedra nāves gadījumā, ja reģistrētie dzīvesbiedri savā starpā noslēdz laulību vai ja kopdzīves līgums tiek izbeigts.

18. pants. Veicamās reģistrācijas, ja reģistrētie dzīvesbiedri savā starpā noslēdz laulību

Ja kopdzīves līgums tiek izbeigts tādēļ, ka reģistrētie dzīvesbiedri savā starpā noslēdz laulību, noslēdzot laulību, saistībā ar kopdzīves līguma izbeigšanu Civilstāvokļaaktureģistrācijasinformācijassistēmā tiek veikts ieraksts "Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma" noteiktajā kārtībā un mantisko attiecību reģistrā – "Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" likuma noteiktajā kārtībā.

19. pants. Kopdzīves līguma izbeigšana, vienojoties

- (1) Kopdzīves līgums tiek izbeigts, balstoties uz reģistrēto dzīvesbiedru notariāli apliecinātu iesniegumu.
- (2) Izbeidzot kopdzīves līgumu, Civilstāvokļaaktureģistrācijasinformācijassistēmā tiek veikts ieraksts "Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma" noteiktajā kārtībā un mantisko attiecību reģistrā – "Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" likuma noteiktajā kārtībā.

20. pants. Kopdzīves līguma beigšanās laiks

Kopdzīves līguma beigšanās laiks ir:

- 1) reģistrētā dzīvesbiedra nāves gadījumā – viņa miršanas brīdis;
- 2) reģistrēto dzīvesbiedru savstarpējas laulības noslēgšanas gadījumā – laulības noslēgšanas brīdis;
- 3) kopdzīves līguma izbeigšanas pie notāra gadījumā – līdz ar ieraksta par kopdzīves līguma izbeigšanu stāšanos spēkā.

2. apakšnodaļa

Kopdzīves līguma izbeigšanas sekas

21. pants. Ar kopdzīves līgumu saistīto darījumu beigšanās

Beidzoties kopdzīves līgumam, beidzas arī ar kopdzīves līgumu saistītie darījumi, kurus reģistrētais dzīvesbiedrs nebūtu veicis, ja kopdzīves līgums nebūtu bijis noslēgts.

22. pants. Ģimenes dzīvesvieta un ar dzīvesvietu saistītā manta, izbeidzot kopdzīves līgumu

Beidzoties kopdzīves līgumam, ģimenes dzīvesvietai un ar dzīvesvietu saistītajai

mantai tiek piemērots Civillikuma regulējums par laulāto likumiskajām mantiskajām attiecībām.

23. pants. Reģistrētā dzīvesbiedra saskarsmes tiesības ar otra reģistrētā dzīvesbiedra bērnu pēc kopdzīves līguma izbeigšanas

Reģistrētajam dzīvesbiedram, kurš nav otra reģistrētā dzīvesbiedra bērna vecāks, ir tiesības komunicēt ar otra reģistrētā dzīvesbiedra bērnu pēc kopdzīves līguma izbeigšanas, balstoties uz Civillikuma 181. panta 3. daļu.

24. pants. Kopdzīves līguma izbeigšanas dažādās sekas, reģistrētajiem dzīvesbiedriem savā starpā noslēdzot laulību

- (1) Līdz ar laulības noslēgšanu, reģistrēto dzīvesbiedru savstarpējām attiecībām tiek piemērots Civillikumā noteiktais par laulāto savstarpējām attiecībām.
- (2) Beidzoties kopdzīves līgumam, beidzas reģistrēto dzīvesbiedru savstarpējās vienošanās un saistītie darījumi, ja reģistrētie dzīvesbiedri nav vienojušies savādāk. Vienošanās un saistīto darījumu izbeigšanai tiek piemērots Civillikumā noteiktais par laulības šķiršanu.
- (3) Reģistrētie dzīvesbiedri var vienoties, ka līdz ar laulības noslēgšanu viņu mantiskajām attiecībām tiek piemērotas šā likuma 16. panta 1. punktā minētās mantiskās attiecības.
- (4) Reģistrētie dzīvesbiedri var vienoties, ka šā likuma 16. panta 2. punktā minētajam reģistrēto dzīvesbiedru savstarpēja vienošanās par atteikšanos no mantiskajām attiecībām līdz ar laulības noslēgšanu tiek piemērots Civillikuma 1. nodaļas 4. apakšnodaļā noteiktais par laulāto līgumiskām mantiskām attiecībām.
- (5) Daļai, kurā laulātie nevar ar vienošanos atkāpties no Civillikumā noteiktā, līdz ar laulības noslēgšanu tiek piemērots likumā noteiktais.

25. pants. Kopdzīves līguma atjaunošana

Ja reģistrētais dzīvesbiedrs, kurš tika atzīts par mirušu, ir dzīvs, kopdzīves līgums tiek uzskatīts par atjaunotu, ja pa to laiku neviens no reģistrētajiem dzīvesbiedriem nav vēlreiz noslēdzis kopdzīves līgumu vai laulību. Kopdzīves līgums tiek uzskatīts par atjaunotu līdz ar tiesas nolēmuma par nāves iestāšanās anulēšanu stāšanos spēkā.

**4. nodaļa
PIEMĒROŠANAS NOTEIKUMI**

26. pants. Likuma stāšanās spēkā

Šis likums stājas spēkā _____.